

УДК 005.3:636.5

Васюга Т.М.

аспірант

Національного університету біоресурсів
та природокористування

ВИРОБНИЧІ ІНСТРУКЦІЇ РОБОЧОГО ПРОЦЕСУ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ПТАХІВНИЦТВА

PRODUCTION WORKFLOW INSTRUCTIONS ENTERPRISE EMPLOYEES POULTRY

АНОТАЦІЯ

З розвитком науково-технічного прогресу та розвитком поділу праці змінюються форми взаємодії людей у процесі трудової діяльності. Все частіше зустрічається слово «інструкція»: інструкція з охорони праці, посадова інструкція та ін. Трудова, машинна, управлінська діяльність на підприємствах птахівництва описується в виробничих інструкціях. Метою наукового дослідження є побудова операційної інструкції робочого процесу працівника птахівничого підприємства, що допоможе йому швидко увійти в виробничий ритм на підприємстві, особливо це важливо при перших днях роботи і напрацюванні необхідних навиків.

Ключові слова: технологічний процес, операція, виробнича інструкція.

АННОТАЦИЯ

С развитием научно-технического прогресса и развитием разделения труда меняются формы взаимодействия людей в процессе трудовой деятельности. Все чаще встречается слово «инструкция»: инструкция по охране труда, должностная инструкция и др. Трудовая, машинная, управленческая деятельность на предприятиях птицеводства описывается в производственных инструкциях. Целью научного исследования является построение операционной инструкции рабочего процесса работника птицеводческого предприятия, которая поможет ему быстро войти в производственный ритм на предприятии, особенно это важно при первых днях работы и наработке необходимых навыков.

Ключевые слова: технологический процесс, операция, производственная инструкция.

ANNOTATION

With the development of scientific and technological progress and development of the division of labor, changing forms of human interaction in the workplace. Increasingly, the word «instructions», instructions on occupational safety, job descriptions, etc. The labor, machine, management activities in enterprises of poultry described in manufacturing instructions. The purpose of research is to build the operating instructions workflow poultry enterprise employee, will help him quickly get into the rhythm of production at the plant, which is especially important during the first days of operation at an operating time of the necessary skills.

Keywords: technological process, operation, manufacturing instructions.

Постановка проблеми. З розвитком технології промислового виробництва на підприємствах галузі птахівництва змінюється та розподіляється організація виробничих процесів, форми взаємодії людей у процесі трудової діяльності, структура праці, і в цілому відбувається зміна організації праці. Всі зміни в діяльності працівників-операторів відбиваються в посадових, технологічних, керівних інструкціях, процедурах. Нагромаджується великий об'єм інформації, якою потрібно оволодіти в короткий

термін, а особливо це важко для працівника, який починає свою діяльність без належної підготовки, можливі непорозуміння та втрата часу, пошкодження обладнання, зупинки ліній з налагодженою організацією праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і методичні положення формування посадових інструкцій висвітлено у роботах таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як М.О. Виноградова, С. Кравцов; проектування технологічних процесів у птахівництві – В.П. Бородай, С.М. Базиволяк, Ю.М. Носов, Н.П. Пономаренко; операційний виробничий менеджмент – В.Г. Васильков, І.Б. Гевко; управління – Г.М. Чорний.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Означена стаття присвячується проектуванню операційної інструкції робочого процесу працівників підприємств птахівництва. Працівник-оператор виконує свою роботу відповідно до поставлених перед ним цілей. Недосвідчений працівник не зможе виконувати свою роботу якісно, виникають складності, витрати часу для здобування навиків виконання часткової роботи, а кожна часткова робота складається з сукупності дій та рухів, які формуються в визначеній послідовності.

Мета статті – побудувати операційну інструкцію робочого процесу працівника-оператора, описати приклад виробничої інструкції в доступній, зрозумілій формі, використовуючи структуру побудови посадової інструкції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Посадова інструкція – це документ, який регламентує організаційно-правовий статус працівників і визначає їх конкретні завдання та обов'язки, права, повноваження, відповідальність, знання та кваліфікацію, які необхідні для забезпечення ефективної роботи працівників. Вимоги посадових інструкцій враховуються під час добору кандидатів на вільні посади, переведенні на іншу роботу, атестації працівників та притягненні їх до дисциплінарної відповідальності в разі невиконання чи неналежного виконання обов'язків, порушення правил внутрішнього трудового розпорядку тощо [1].

Структура, зміст розділів посадової інструкції визначено у Загальних положеннях випуску 1 Довідника кваліфікаційних характеристик

професій працівників, затвердженого Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 р. № 336 (далі – ДКХП), на основі Положення про відповідний структурний підрозділ і типових кваліфікаційних характеристик, які містяться у галузевих випусках ДКХП. Якщо ж кваліфікаційних характеристик немає взагалі, то посадові інструкції розроблюються з огляду на розподіл праці, завдання та обов'язки, які плануються або фактично склалися між працівниками у процесі роботи [2].

Виробничий процес можна розглядати з двох боків: як сукупність змін, що їх зазнають предмети праці, – це технологічний процес, та як сукупність дій працівників із затратами нервово-м'язової енергії, що спрямовані на доцільну зміну предмета праці – робочий процес. Отже, існує безпосередній зв'язок між технологічним та робочими процесами (рис. 1).

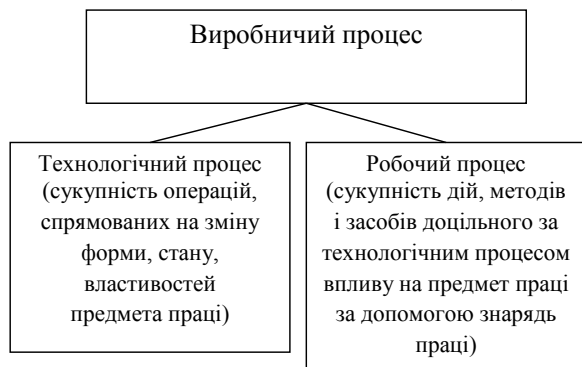

Рис. 1. Взаємозв'язок технологічного та робочого процесів [3]

Робочий процес з управлінської точки зору – це сукупність методів і засобів впливу на предмет праці за допомогою знарядь праці або впливів контрольованого (керованого) людиною знаряддя праці на предмет праці з метою випуску матеріального або нематеріального продукту, що здійснюються в певних природних або штучних умовах.

Робочі процеси розрізняються за такими основними ознаками: характером предмета та продукту праці, функціями працівників, ступенем участі людини у впливі на предмет праці (рівнем механізації), важкістю праці.

Основним елементом робочого процесу є часткова робота. У складі часткової роботи прийнято вирізняти дії та рухи.

Приклад операційної інструкції робочого процесу сортування яєць, розподілу часткової роботи на дії та рухи наведений у таблиці 1.

Інженерна психологія розглядає конструкцію машини в сукупності з її оператором, який керує процесом. Проектування системи «людина – машина» здійснюється з урахуванням можливостей машини і людини. З ускладненням конструкцій машин підвищуються антропометричні, фізіологічні, гігієнічні та психологічні вимоги при їх використанні люди-

ною. Психофізіологічні процеси принципово відрізняють трудову діяльність оператора від роботи машин.

Таблиця 1

Операційна інструкція робочого процесу

Часткова робота	Дії	Рухи
Виракувати пошкоджене яйце з сортувальної лінії	1. Взяти яйце	1. Протягнути праву руку 2. Охопити яйце пальцями
	2. Оглянути яйце	1. Піднести яйце до лінії обзору
	3. Поставити яйце в лоток	1. Протягнути праву руку 2. Поставити яйце в лоток

Джерело: розроблено автором на основі спостережень за роботою оператора сортувальної лінії

Технологічний прогрес змінює умови середовища, у яких оператору доводиться працювати (температура, атмосферний тиск, великі прискорення, вібрація, вологість, випромінювання тощо), тому на сучасному етапі проектується системний комплекс «людина – машина – середовище», де головна роль відводиться людині [3, с. 95–97].

На птахофабриці, завдання і функції мають виконуватись якісно і своєчасно, тому їх насамперед потрібно персоніфікувати, тобто розподілити між конкретними виконавцями. Такий розподіл здійснюється відповідно до трудомісткості виконання кожної окремої функції та доцільності взаємозамінування працівників підрозділу птахофабрики.

Закріплення за посадовою особою службових обов'язків документально оформляється у вигляді виробничої інструкції.

Виробнича інструкція – це організаційно-правовий документ, що регламентує діяльність оператора птахівничого підприємства. Оскільки стандартної форми виробничої інструкції не існує, кожна організація проектує власну або використовує чийсь досвід. На птахівничому підприємстві опис робочої операції оброблення тушки описується в виробничій інструкції «Виробнича інструкція оброблення тушки».

1. Мета та область дії

1.1. Ця інструкція встановлює загальні вимоги до оброблення тушки і розповсюджується на начальника забійного цеху, майстра, лікаря ветеринарної медицини, контролера якості та всіх працівників забійного цеху.

2. Опис інструкції.

2.1. Навішування тушки на лінію оброблення.

Вантажнику вивести теліжку з камери охолодження, зважити перед навішуванням. Майстру цеху зафіксувати вагу в робочому журналі. Теліжку з тушкою подати до конвеєра. Тушка на конвеєр навішується шляхом нанизання області плечової частини крила на гострі штирі конвеєра. Продукція вивозиться з камери по мірі

необхідності, а саме в момент, коли попередня теліжка звільниться на 2/3. Забороняється накопичувати теліжки з тушкою в цеху розробки.

2.2. Надріз грудної клітки.

Перед надрізом зняти шкіру перед філейної частини.

Вручну надрізати ножем грудну клітку по лінії переходу грудних м'язів та спини.

2.3. Відділення грудної клітки.

Відрізати пневмоножецями грудну клітку по попередньо зробленому надрізі.

Зрізати ключицю.

2.4. Формування філе.

Зробити надріз вздовж кіля та відділити обидві частини філе від кістки. Обрізати краї філе.

2.5. Розрізання тушки.

Тушку надрізати навпіл перпендикулярно до хребта над стегною кісткою. Перерізати тушку навпіл пневмоножецями по попередньо зробленому надрізу, отримавши при цьому спинно-лопаткову і спинно-поперекову частини хребта.

2.6. Розробка спинно-поперекової частини тушки.

Відділити залишки реберець.

Видалити куприкову залозу та відділити гузок.

Відділити окіст по стегновому суглобу та заокруглити краї окісту, відрізати приблизно 2 см шкіри та прилеглого до неї жиру.

Відділити прилеглу шкіру від тазових кісток.

2.7. Розробка спинно-лопаткової частини тушки.

Відрізати плечову частину крила від спинно-лопаткової частини хребта по плечовому суглобі. Частково зрізати шкіру з частини хребта.

2.8. Формування набору для печені.

Сформувати набір для печені із порізаного на довільні кусочки окісту, який не має товарного вигляду (бедрові та гомілкові частини без нижньої оголеної частини кістки), плечової частини крила, філе, яке не має товарного вигляду, м'ясної обрізі, утвореної після формування філе, порізаних на довільні кусочки.

2.9. Формування бульйонного набору.

Сформувати бульйонний набір із спинно-лопаткової, спинно-поперекової частини хребта, реберець, нижньої оголеної частини кістки гомілки, порізаних на довільні кусочки.

Надріз грудної клітки (п. 2.2), відділення грудної клітки (п. 2.3), розрізання тушки (п. 2.5) здійснюється на робочому конвеєрі.

Формування філе (п. 2.4), оброблення спинно-поперекової частини тушки (п. 2.6), оброблення спинно-лопаткової частини тушки (п. 2.7) здійснюються на робочих столах на

поліпропіленових обробних дошках. Всі нефасовані частини тушки під час робочого процесу повинні знаходитись в поліпропіленових ящиках. Накопичення неупакованої продукції на столах строго заборонено

Висновки. Виробнича інструкція робочого процесу є джерелом інформації для оператора-птахівника, як правильно виконувати свою роботу. Виробнича інструкція є складовою частиною робочого процесу. Робочий процес – це вся послідовність часткових робіт, які відбуваються в операції, наприклад, сортування яєць, оброблення тушки. Операція характеризується своєю цілісністю і є складовою технологічного процесу. Виробнича інструкція описує окрему операцію, яка має мету та область дії, на яких працівників вона розповсюджується, опис інструкції виконання послідовних часткових робіт робочого процесу. Для працівника на забійному виробництві, який вперше почав виконувати поставлене завдання, може бути невідома сама послідовність розробки тушки її особливості. Ознайомившись з даною виробничою інструкцією перед роботою, сформується уявлення про послідовність виконання часткових робіт, що полегшить виконання поставленої мети, і, як результат, – якісно виконана робота.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кравцов С. Посадові інструкції: методика складання / С. Кравцов // Кадрове діловодство. – 2011. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kadrhelp.com.ua/posadovi-instrukcii-metodika-skladannya>.
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Наказ Міністерства праці України від 29.12.2004 р. № 336 (зі змінами та допов., внесеними згідно з Наказом Міністерства соціальної політики України від 25.09.2013 р. № 621) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.net>.
3. Васильков В.Г. Організація виробництва: [навч. посіб.] / В. Г. Васильков. – К.: КНЕУ 2003. – 524 с.
4. Інструкція для посади «Птахівник 2-го розряду» / Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – Вип. 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.borovik.com/index_instruction.php.
5. Васюта Т.М. Сутність управління технологічними процесами в підприємствах галузі птахівництва / Т.М. Васюта // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2013. – Вип. 5. – С. 84–87.
6. Виноградова М.О. Посадова інструкція аудитора як інструмент професійної діяльності / М.О. Виноградова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 4. – С. 180–185.